

XXXVII.
SPRAWOZDANIE
DYREKCJI
GIMNAZJUM PAŃSTWOWEGO
im. Józefa Korzeniowskiego
— w BRODACH —
za rok szkolny

1920/21.

oraz najważniejsze wykazy z lat wojny 1914-20.

TREŚĆ:

Część I. Rok 1920/21.

Część II. lata 1914/15 - 1919/20.

BRODY 1921.

Nakładem funduszu naukowego.

Z drukarni Piłsucka i Weinstocka w Brodach.

RY. IRW.
Spr. 8.

Część pierwsza.

I. Skład grona nauczycielskiego przy końcu roku 1920/21.

A. Nauczyciele etatowi czynni, z końcem roku szkolnego.

1. **Niewolak Franciszek**, dyrektor, członek Rady miejskiej i Rady szkol. powiatowej, dyrektor przyw. seminarjum naucz. żeńskiego z pr. publ., uczył mat. w kl. VII. i VIII, tygod. godz. 5.
2. **Bernhaut Edmund**, dr. filoz., profesor, uczył hist. w kl. III, IV, VI, VII, geogr. w kl. III, VI, VII, jęz. grecki w kl. VII, opiekun kl. VII, zawiadowca bibl. dla młodzieży, bibl. nauczycielskiej, bibl. podręczników szkolnych i gab. hist.-geogr., tyg. godz. 19⁺8.
3. **Bujes Benjamin** *, dr. filoz, profesor, uczył jęz. łac. w kl. V, VII, jęz. grec. w kl. VI, VIII, opiekun kl. V., tygod. godz. 21⁺6.
4. **Dąbrowski Romuald**, profesor, uczył jęz. łacin. w kl. VIII, jęz. grec. w kl. V, jęz. pols. w kl. V, VI, opiekun kl. VIII, tygodn. godz. 18⁺6.
5. **Ernest Józef**, profesor, uczył jęz. niem. w kl. VI, VIII, jęz. grec. w kl. III, jęz. pols. w kl. IIb, IV, gimnast. w kl. I, kaligr. w kl. I, opiekun kl. IIb; tygod. 22⁺6.
6. **Frost Ozer Ozjasz**, dr. filoz., profesor, uczył rel. mojż. w kl. I - VIII, tygod. godzin 16.
7. **Janotka Deodat**, profesor, uczył mat. w kl. IV, V, VI, fizyki w kl. IV, VII, VIII, rob. w kl. I, opiekun kl. IV, zawiadowca gab. fizyk., sekretarz Dyrekcji gimnazjum; tyg. godz. 21⁺10¹/₂.

* Gwiazdka po imieniu oznacza tu i w następnych rozdziałach służbę wojskową w czasie ostatniej inwazji bolszewickiej.

8. **Ks. Kozaczewski Hieronim**, profesor, członek Rady miejsk. uczył rel. rzym.-kat., w kl. I-VIII, wygłaszał 1 egzortę, uczył jęz. pols. w kl. I, opiekun kl. I; tygod. godz. 23†6.
9. **Nadel Abraham**, dr. filoz. profesor, uczył hist. w kl. IIa, V, VIII, geogr. w kl. IIa. IV, V, I, proped. filoz. w kl. VII, VIII. opiekun kl. IIa; tygod. godz. 20†6.
10. **Seinfeld Joel**, dr. filoz., profesor, uczył jęz. niem. w kl. VII, jęz. łac. w kl. IIa, IIb, III, IV, jęz. grec. w kl. IV; tyg. godz. 30.
11. **Toperman Eljasz**, dr. filoz., profesor, uczył jęz. niem. w kl. IIa, IIb, III, IV, V, geogr. w kl. IIb; tygod. godz. 19.
12. **Woycikiewicz Marjan**, profesor, uczył nauk. przyrodn. w kl. I, IIa, IIb, V, VI, mat. kl. I, IIa, IIb, III, fiz. w kl. III, opiekun kl. III, zawiadowca gab. przyrod., kurator pomocy koleż. i opiekun drużyny harcer; tygod. godz. 31†6.
13. **Bandura Adam**, nauczyciel, uczył jęz łacin. w kl. VI, jęz. pol. w kl. IIa, III, VII, VIII hist. w kl. IIb, opiekun kl. VI; tygodn. godz. 24†6.

B. Nauczyciele zakładu nieczynni z końcem roku szkolnego 1920/21.

1. **Landau Maksymilian ***, profesor, major W. P. kawaler orderu Virtuti militari, ozdobiony Krzyżem Waleczn. służy przy wojsku.
2. **Sołtysik Władysław**, nauczyciel, kapitan W. P. służy przy wojsku.

C. Nauczyciele kontraktowi.

1. **Ozga Stanisław**, urzędnik Rady powiatowej, uczył śpiewu w kl. I. i dla uczniów innych klas (nadobow) w 2 oddziałach, tygod. godz. 6.
2. **Skwarczyńska Kazimiera**, nauczycielka szkoły powszechnej, uczyła rysunków w kl. I; tygod. godz. 4.
3. **Ks. Zafiowski Adrjan**, katecheta szkoły powszechnej, uczył rel. gr.-kat. w kl. I - VIII i wygłaszał 1 egzortę (przerwa od 1. marca do 30. kwietnia), tygod. godz. 12.

II. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskim w ciągu roku szkolnego.

1. **Ks. Hawryluk Stefan**, profesor, mianowany reskr. Kuratorjum Okr. Szk. Lw. z 16. lutego 1921 L. 690/IV udzielał nauki religii gr.-kat. od 1. marca do 30. kwietnia w 14 godzin tygodniowo, poczem zrezygnował z zajmowanej posady.
2. **Ks. Zafiowski Adrjan**, naucz. kontraktowy zatwierdzony reskr. Kuratorjum z 14/10 1919 L. 12417/IV i 24 5 1921 L. 9723/IV udzielał nauki religii gr.-kat. od początku roku szkol. do 28. lutego i od 1. maja do końca roku szkolnego.
3. **Ozga Stanisław**, naucz. kontr. zatwierdzony reskr. Kuratorjum z 9/2 1920 L. 23753/IV.
4. **Skwarczyńska Kazimiera**, naucz. kontr. zatwierdzona reskr. Kuratorjum z 9/12 1920 L. 23753 IV.

III. Pomieszczenie zakładu i służba z końcem roku sprawozdawczego.

Zakład mieści się w jednym, okazałym budynku dwupiętrowym, który jest własnością gminy miasta Brodów. W czasie kilkukrotnych inwazji nieprzyjacielskich i skutkiem działań wojennych budynek bardzo dużo ucierpiał, (Brodę znajdowały się od lipca 1916. r. przez 22 miesiące na linii ognia) znikły wówczas prawie wszystkie drzwi i okna, całe wewnętrzne urządzenie, podłogi na I. piętrze we wszystkich salach, schody boczne, poobrywano rynny, poburzono piece, zabrano całe oparkanie, wyrąbano kilkanaście belek z wiązania dachowego, kule podziurawiły dach. W roku 1919 po inwazji ruskiej przystąpiło miasto do odrestaurowania budynku i wydało na ten cel 127.000 Kor. Za kwotę tę niewiele można było zrobić w stosunku do wielkości dewastacji, a zubożała gmina nie była w staniełożyć dalszych wydatków i w styczniu 1920 r. ofiarowała budynek na własność Skarbu Państwa;— rokowania nie są jeszcze ukończone. Wobec tego dalszą restaurację zaliczkowało Kuratorjum i wydało dotąd na ten cel 360.000 M. Roboty prowadziła Dyrekcja gimnazjum we własnym zarządzie. Pozostało jeszcze do odrestaurowania

II. piętro, wstawienie podłóg w trzech salach na I. piętrze, lakierowanie drzwi i okieł i dokończenie oparkania. Z prywatnych domów przeprowadzono naukę do budynku gimnazjalnego z początkiem maja 1920 r.

Sali gimnastycznej niema, boisko jest obszerne. W budynku jest mieszkanie dla dyrektora i dla jednego sługi stałego.

Służba zakładu:

- 1.) **Hromiak Michał**, sługa stały, — stopień płacy 4.
- 1.) **Iłowski Piotr**, sługa stały, — stopień płacy 4.

IV. Nauka.

Z powodu inwazji bolszewickiej, a następnie zajęcia budynku na wojskowy szpital epidemiczny naukę rozpoczęto dopiero 13. listopada po przeprowadzonym odczyszczeniu i dezynfekcji. Rok szkolny zakończono 29. czerwca.

Pomoce naukowe.

Z bardzo bogatych zbiorów naukowych, jakimi rozporządzał zakład przed wojnę, nie pozostało nic, oprócz kilku map geogr.-hist. i kilkudziesięciu książek z biblioteki nauczycielskiej, uratowanych przypadkowo.

Od r. 1919 zaczęła Dyrekcja zabiegać o zakupno nowych środków naukowych. Stan obecny jest następujący:

1. **Biblioteka nauczycielska** ma 371 dzieł.
2. **Biblioteka uczniów** liczy 146 książek.
3. **Gabinet fizykałny** obejmuje 83 przyrządów.
4. **Gabinet historii naturalnej** ma 30 okazów i 15 obrazów.
5. **Gabinet hist-geogr.** rozporządza 25 mapami, 11 obrazami i 1 globusem.

Przedmioty nadobowiązkowe.

Z przedmiotów nadobowiązkowych uczono w roku ubiegłym tylko śpiewu w 4 godzinach tygod. (oddział niższy i wyższy).

Program naukowy.

Zakład jest w stadium przekształcania się na gimnazjum dwu-odziałowe : a) matematyczno-przyrodnicze, b) klasyczne nowego typu. W ubiegłym roku szkol. uczono według nowego typu tylko w kl. I.

Nazwa zakładu.

Minist. W. R. i O. P. reskr. z 31. XII. 1920 L. 24687. S. II. zatwierdziło uchwałę grona naucz. zmieniającą nazwę zakładu na: „Gimnazjum państwowe im. Józefa Korzeniowskiego w Brodach.”

V. Wychowanie.

W roku ubiegłym grono naucz. w dalszym ciągu kontynuowało pracę wychowawczą po tych liniach wytycznych, jakie przyjęto w roku poprzednim. Wytycznymi temi były:

Wszyscy nauczyciele, a w szczególności opiekunowie klas przez możliwie najczęstszy kontakt z powierzoną sobie młodzieżą, a więc w czasie pauz na boisku gimnazjalnym, w czasie wycieczek, zabaw, lub pogadank w godzinach popołudniowych wywierać będą swój wpływ wychowawczy i dążyć do wyrobienia u młodzieży charakteru religijno-moralnego, a w pierwszym rzędzie wychować ich na dobrych obywateli Państwa, a to przez budzenie i pielęgnowanie uczuć patriotycznych, przez zaprawianie do spełniania obojętnie obowiązków społecznych i narodowych, przez wdrażanie do posłuszeństwa, karności, obowiązkowości, pilności i umiłowania pracy dla pracy samej. Ponieważ skutkiem przerw w nauce z powodu wypadków wojennych uczniowie co do nauki byli zaniedbani, przeto niektórzy gospodarze klas wiele czasu poza godzinami szkolnymi poświęcali na wspólne korepetycje uczniów całych klas, skutkiem czego przy klasyfikacji rocznej tylko 8⁰/₀ ogólnej liczby uczniów nie przeszło do klasy następnej.

W roku sprawozdawczym istniały w zakładzie :

1. Kółko przyrodników, 2. Kółko historyczne,
3. Kółko literackie, 4. Gminy szkolne w kl. III. i V.
5. Pomoc koleżeńska uczniów, 6. Kramik studencki,
7. Drużyna harcerska im. Dwernickiego.

Młodzież zakładu brała udział w **obchodach i uroczystościach narodowych**, a to 29. XI. w nabożeństwie za poległych w powstaniu listopadowem; 22. I. za poległych w powstaniu styczniowym i w ostatnich walkach; 19. III. odbyło się nabożeństwo i poranek manifestacyjny za przyłączeniem G. Śląska; 3. V. nabożeństwo i pochód z powodu rocznicy konstytucji majowej; 5. V. uroczystość w stuletnią rocznicę śmierci cesarza Napoleona.

W ciągu roku szkol. dawała chętnie cała młodzież bez różnicy narodowości i wyznania **datki na cele plebiscytowe, Białe Krzyż i t. p.**

Bursa polska im. J. Korzeniowskiego utrzymywana przez Tow. Bursy, którego prezesem jest obecnie Fr. Niewolak, dyrektor gimnazjum, a prefektem Bursy ks. H. Kozaczewski, katecheta gimn. posiada bardzo ładny piętrowy budynek o dwóch skrzydłach i wielki ogród. W roku ubiegłym Towarzystwo Bursy pozbyło się dużego długu, ciężącego na realności, dzięki ofiarności ks. Schweigerta, katechety gimnazjalnego z Czerniowiec, a pochodzącego z Brodów. Ponieważ przez czas wojny i aż do kwietnia b. r. Bursa była zajęta przez szpital wojskowy, przeto i budynek i inwentarz uległ częściowemu zniszczeniu. W roku ubiegłym miało pomieszczenie w Bursie 12 uczniów, z tych 5 bezpłatnie.

Biblioteka podręczników szkolnych.

Staraniem Dyrektora zakładu powstała w jesieni 1918 r. biblioteka podręczników szkolnych, którą opiekuje się prof. Dr. Edmund Bernhaut. Skutkiem inwazji ruskiej, a następnie bolszewickiej bardzo wiele książek zginęło, jednak obecnie liczy biblioteka 2.387 podręczników. W lutym grona nauczycielskie gimnazjum i seminarjum żeńskiego urządziły na cele biblioteki raut, który przyniósł 36.000 M. czystego dochodu.

Kuchnia amerykańska dożywiała w zakładzie dziennie przeciętnie 200 uczniów i uczennic gimnazjum.

VI. Statystyka uczniów z końcem roku szk. 1920/21.

(Liczba u góry oznacza ilość prywatystów.)

T Y T U Ł Y	K L A S A								Razem	
	I	IIa	IIb	III	IV	V	VI	VII		VIII
1. Liczba uczniów:										
Wpisanych na rok 1920/21	46 ¹⁶	27 ⁵	30 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	18 ³	17	12 ³	15 ²	219 ⁵⁶
Ubyło w ciągu roku	—	—	1	—	—	1	1	—	1	4
Pozostało z końcem roku	46 ¹⁶	27 ⁵	29 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	17 ³	16	12 ³	14 ²	215 ⁵⁶
2. Religia:										
katolicka obrz. łacińskiego	22 ⁶	11 ⁵	11 ²	17 ⁵	8 ⁴	8 ¹	7	6	6	96 ³³
„ „ greckiego	12 ⁵	8	8 ²	6	5 ¹	2 ¹	2	1	2	46 ⁹
ewangelicka (augsb.)	1	—	—	—	1	2	—	—	—	4
mojżeszowa	11 ⁵	8	10 ²	7 ⁸	10 ⁸	5 ¹	7	5 ³	6 ²	69 ²⁴
Razem	46 ¹⁶	27 ⁵	29 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	17 ³	16	12 ³	14 ²	215 ⁵⁶
3. Narodowość:										
polska	36 ¹¹	22 ⁵	23 ⁴	25 ¹³	20 ⁷	14 ²	14	11 ³	12 ²	177 ⁴⁷
ruska	10 ⁵	5	6 ²	5	4 ¹	2 ¹	2	1	2	37 ⁹
niemiecka	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Razem	46 ¹⁶	27 ⁵	29 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	17 ³	16	12 ³	14 ²	215 ⁵⁶

T Y T U Ł Y	K L A S A								Razem	
	I	IIa	IIb	III	IV	V	VI	VII		VIII
4. Wynik klasyfikacji z końcem roku szkolnego:										
chlubnie uzdolnieni	2	—	—	1 ¹	2	—	3	3	1	12 ¹
uzdolnieni	40 ⁵	17 ⁸	23 ⁴	17 ¹⁰	15 ²	15	8	9 ³	13 ²	157 ²⁹
na ogół uzdolnieni	1	1	2	2	2 ¹	—	—	—	—	8 ¹
przeznaczeni do egzaminu poprawczego lub uzupełniającego	1	4	3	5 ¹	1 ²	1	4	—	—	19 ³
nieuzdolnieni	2	5	1	5	4 ¹	1	1	—	—	19 ¹
nieklasyfikowani	0 ¹¹	0 ²	0 ²	0 ¹	0 ²	0 ³	—	—	—	0 ²¹
Razem	46 ¹⁶	27 ⁵	29 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	17 ³	16	12 ³	14 ²	215 ⁵⁶
5. Miejsce zamieszkania rodziców:										
w Brodach	22 ⁶	16 ⁴	18 ⁵	14 ⁹	13 ²	11 ¹	6	5 ³	12 ¹	97 ⁸¹
w powiecie brodzkim	20 ⁶	10 ¹	10 ¹	10 ³	9 ²	6 ²	6	3	2 ¹	56 ¹⁶
w innych powiatach Polski	4 ⁴	1	1	6 ¹	2 ⁴	—	4	4	—	22 ⁹
za granicą	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	46 ¹⁶	27 ⁵	29 ⁶	30 ¹³	24 ⁸	17 ³	16	12 ³	14 ²	215 ⁵⁶

6. Zatrudnienie rodziców:										
rolnicy ziemianie	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3
rolnicy włościanie	1	3	4	1	3	1	3	—	—	16
samoistni przemysłowcy	2	—	2	0 ²	1	0 ²	1	—	2	8 ⁶
„ rzemieślnicy	9 ¹	8	2	2	2	2	2	2	—	27 ¹
„ kupcy	7 ⁹	5 ¹	7 ⁴	3 ²	1	5 ²	1	1	3 ¹	34 ¹⁹
pracownicy rolni	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
„ przemysłowi i rękodziel. handlowi	1	—	—	1	—	2	—	—	—	4
wojne zawody umysłowe (duchowni, lekarze i t. p.)	1 ¹	2 ¹	—	1 ¹	1	2 ¹	1	3	1 ¹	15 ⁵
wojskowi czynni	1	—	—	2	—	1	—	—	1	5
urzędnicy państwowi samorządowi i prywatni	9 ¹	5 ¹	1 ²	10 ¹¹	9 ²	9 ³	4	7 ²	3	57 ²²
niżsi funkcjonariusze państwowi, samo- rządowi i prywatni	9 ¹	3	10	7	2 ¹	—	1	—	—	32 ²
emeryci	1	—	—	1	—	—	1	—	1	4
kapitałiści	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
właściciele realności miejskich	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
inne zawody	2	—	1	2	—	—	1	—	1 ¹	7 ¹
Razem	46 ¹⁰	27 ⁵	29 ⁴	30 ¹³	24 ⁸	17 ¹	16	12 ¹	14 ²	215 ⁵⁶

VII. Statystyka egzaminów dojrzałości odbytych w roku szkolnym.

(Odmiennym drukiem oznaczeni otrzymali świadectwo dojrzałości z posępem celującym)

L. p.	Nazwisko i imię	Data urodzenia	Miejsce urodzenia	Religia	Dzień egzaminu
	Termin jesienny				
1.	Czarnecki Józef Franciszek* (eksl.)	11. marca 1900	Jazłowiec Babianka	rz-k. moż.	3. XII. 1920 20. XI. 1920
2.	Haber Max (eksl.)	7. marca 1900			
	Termin letni				
3.	Kahane Wilhelm	6 września 1899	Brody	moż.	1. III. 1921
4.	Szewczyk Jan (eksl.)	19 sierpnia 1888	Suchodół	rz-k.	1. III. 1921
5.	Termin nadzwyczajny Dziedzic Tadeusz Mikolaj* (eksl.)	12. lutego 1901	Przemysl	rz-k.	11. V. 1921
	Termin letni				
6.	Ambos Szymon	19. maja 1901	Korsów	moż.	27. VI. 1921
7.	Bednarowski	11. pazdz. 1899	Brody	rz-k.	"
8.	Broiman Izidor Artur	31. lipca 1901	Brody	moż.	"
9.	Charasch Józef	10. lutego 1901	Kiejkotów	moż.	"
10.	Czarnecki Walerjan*	25 listopada 1901	Gaje Smoleńskie	rz-k.	"
11.	Czubajki Włodzimierz	6. lipca 1901	Brzezany	gr-k.	"
12.	Czyrowskiy Mikolaj	2. listopada 1902	Brzezany	gr-k.	"
13.	Domber Wicdzimierz Mieczysław*	24. lutego 1897	Korsów	rz-k.	"
14.	Freudenheim Zygmunt (eksl.)	5. maja 1902	Toporów	moż.	28. VI. 1921
15.	Godłowski Władysław Wilhold* (pryw.)	10. lipca 1902	Sambor	rz-k.	"
16.	Kalmus Adolf	24. września 1903	Zakliczyn	moż.	27. VI. 1921
17.	Kalmusówna Jantina (pryw.)	15. marca 1902	Brody	moż.	28. VI. 1921
18.	Krauss Stanisław*	7. kwietnia 1901	Zalotce	rz-k.	27. VI. 1921
19.	Parier Benzion	7. czerwca 1902	Brody	moż.	"
20.	Strzelelski Tadeusz Franciszek*	3. marca 1902	Brody	rz-k.	"

Reprobowano na pół roku 1 ucznia publ. i 1 prywatystkę i na 1 rok 1 prywatystę. Od egzaminu ustnego odstąpił 1 uczeń publ. i 4 eksternistów.

Tematy wypracowań piśmiennych w terminie letnim:

a) z języka polskiego (do wyboru)

1. Jaki rząd lepszy dla Polski, republikański czy monarchiczny i dlaczego ?
2. Szatan z poezji polskiej :
3. „W niebezpieczeństw wiry
Lecą bohaterzy,
Lecz wyższa moc ducha
Tych ułud nie słucha”.

(Krasiniski)

b) Z języka łacińskiego:

Cicero: De officiis IV § 85.

c) Z języka greckiego:

Homer. Odyseja XVI. 266-280, 299-320.

VIII. Wykaz uczniów i uczennic w roku 1920/21.

OWAGA: Pod A wymienieni są uczniowie, którzy otrzymali promocję do klasy następnej (chlubnie uzdolnieni zaznaczeni drukiem odmiennym); pod B uczniowie nieklasyfikowani i ci, którzy w r. szk. wystąpili; pod C przeznaczeni do egzaminu poprawczego lub uzupełniającego; pod D nieuzdolnieni. *) jak w rozdziałach poprzednich oznacza służbę wojskową w czasie ostatniej inwazji bolszewickiej:

KLASA I (46¹⁶).

A. Blewicz Paweł	Muzyczak Bronisław
Buraczok Piotr	Narolski Zygmunt
Borszcz Stefan	Ostaszewski Henryk
Czubatówna Olga (pryw.)	Papierzyński Jan
Czerwiński Józef	Paściak Rudolf
Danhofer Bronisław	Piaseczny Dominik
Demczuk Jan	Potasch Józef
Dombrowska Anna (pryw.)	Plis Józef
Duda Witold	Rothstein Michael
Dumański Franciszek	Safir Isak
Dyl Tadeusz	Schneebaum Moses
Dyrdówna Marja (pryw.)	Schwarz Jeruchim
Franiak Józef	Sidor Józef
Gawlicki Marjan	Stepańczak Roman
Goldspiel Juljusz	Szust Eugenjusz
Hartel Romuald	Thron Fryderyk
Hecht Martin	Wyrowlańska Basia (pryw.)
Horpeniuk Stefan	<i>Zajłowski Miroslaw</i>
<i>Janotka Tadeusz</i>	Zinker Itthamer
Kozów Karol	Zegliński Marjan
Kronlandówna Betti (pryw.)	B. Baluta Stefan (pryw.)
Kulicki Eugenjusz	Butyński Paweł „
Lukas Michał	Czerniawski Tadeusz „
Łękawski Stefan	Dyrkacz Sławomir „
Marasch Izak	Gottliebówna Adela „
Miazgowski Bronisław	Lanesówna Fanny „
Morawicki Zdzisław	Izienicki Bronisław „
Moróz Bronisław	Sawicki Roman „

Schatzówna Gizela (pryw.)	C. Pniewski Bronisław (pol.)
Smal Aleksander „	D. Freundlich Mechel
Szczepankówna Eugenia (pryw.)	Schorstein Joachim

KLASA IIa (27⁵).

A. Artwiński Ryszard	Spruch Rubin
Dyki Włodzimierz	Stock Adolf
Dziembaj Stanisław	Tepper Adam
Janotkówna Apolonja (pryw.)	Wiśniewski Bronisław
Feuerstein Icchok	Zung Leon
Jezienicki Mikołaj	B. Bocheński Adolf (pryw.)
Hroniak Włodzimierz	Buczkowski Leopold (pryw.)
Kamiński Jan	C. Kozaczewski Jan (mat.)
Klamrówna Stefania (pryw.)	Margulies Samuel (mat.)
Kowalczuk Michał	Nagaj Józef (lac.)
Michalewicz Kazimierz	Wyspiański Mieczysław (mat.)
Niemczewska Marja (pryw.)	D. Ambos Leon
Piłatowicz Marjan	Demczyński Hilary
Rogowski Bernhard	Demczyński Stefan
Romańczuk Jan	Kowalczuk Jakób
Smuszkes Chaim	Olszański Kazimierz

KLASA IIb (30⁶).

A. Cepurski Tadeusz	Lischner Max
Chamajdesówna Halina (pryw.)	Mania Stanisław
Cytron Samuel	Maryniak Kazimierz
Dubyna Stefan	Marynowski Andrzej
Dudczak Włodzimierz	Pendyk Rudolf
Franiek Aleksander	Picz Zygmunt
Grützman Szymon	Pollak Beno
Heilpern Mojżesz	Prokosch Bronisław
Horpeniuk Włodzimierz	Tarzyńska Marja (pryw.)
Hubert Stanisław	Safiańczuk Tomasz
Kalmus Emil	Szmiłichowski Teofil
Kazanowski Stefan (pryw.)	Schwarz Jakób
Kosiewicz Mieczysław	Wurm Dawid
Kozów Kazimierz	Zawidowski Włodzimierz
Lauerówna Róża (pryw.)	B. Kosiba Mieczysław (18. I.)

Sawicki Jan (pryw.)	Radkiewicz Piotr (mat.)
Zając Bronisław (pryw.)	Safiańczuk Józef (mat.)
C. Hafner Zygmunt (pol.)	D. Parfeniuk Włodzimierz

KLASA III. (30¹³).

A. Buchbinderówna Menia (pryw.)	Rappaportówna Jadwiga (pryw.)
Drotkiewiczówna Alojza „	Rothenberg Zygfryd
Gottlieb Jakób	Schottländerówna Klara (pryw.)
Halpernówna Sabina pryw.	Stańko Stanisław
Hrycak Michał	Streicherówna Flora (pryw.)
Hubertówna Bronisława (pryw.)	Szust Roman
Hubert Jan	Temech Teodozy
Kahane Saul	Trojnarski Edward
Kiniower Henryk	Wojtusiszyn Jan
Kulicki Emiljan	B. Blaicherówna Stanisława (pryw.)
Kuten Szymiel	C. Artwińska Janina (pryw.) (gr.)
Landauówna Bina (pryw.)	Czoper Franciszek (gr.)
Lifschützówna Flora (pryw.)	Łubkowski Romuald (gr.)
Martyniszyn Józef	Ostaszewski Stanisław (gr.)
Morawicka Danuta (pryw.)	Oliwa Kazimierz (niem.)
Muzyczak Karol	Zwarycz Władysław (gr.)
Nagaj Feliks	D. Dziobkiewicz Włodzimierz
Nadel Józef	Harasymów Aleksander
Parter Benzion	Huzarski Leopold
Ponikwerówna Janina (pryw.)	Moskwiak Jan
Pribnów Bronisław	Matejek Mieczysław
Poliszewski Tadeusz	

KLASA IV. (24⁸).

A. Czubyty Jerzy	Ozga Tadeusz
Czuma Włodzimierz	Pollakówna Zofja (pryw.)
Ernest Antoni	Ramras Herman
Kling Betti (pryw.)	Schlänger Jakób
Lachowicz Jan Paweł*	Sklenarz Leopold
Łabędkowski Mieczysław	Solotwiner Mojżesz
Marek Jan	Spielman Gustaw
Marynowska Janina	Stock Salomon
Mryglodowicz Stefan	Streicher Jarosław

Szust Jarosław	Michalewicz Marjan (niem.)
Thron Rudolf	Turkiewicz Roman (pryw.) (hist.)
Wendorif Marjan	D. Gross Salomon
Werber Dawid	Lieberman Leib (pryw.)
B. Poznańska Marja (pryw.)	Neugebohr Meszulem
Zajac Jan (pryw.)	Roth Dawid
C. Kołodziejczukówna Marja pryw. (hist.)	Tarnawski Michał

KLASA V. (18²).

A. Adler Mendel	Sakaluk Włodzimierz
Czuma Jarosław	Sobesto Longin
Freudenheim Adolf	Sobesto Ryszard
Heller Stefan	Stańko Szczepan
Jezienicki Józef*	Zimmer Adam
Kohler Alfred	B. Korngrünówna Jadwiga (pryw.)
Lachowicz Marjan	Rogoziński Kazimierz wyst. 23. I.*
Morawicki Franciszek	Solij Aleksander (pryw.)
Rogowski Benno	C. Izraelowicz Henryk (mat.)
Rothenberg Stefan	D. Stangret Stefan*

KLASA VI. (17).

A. Czubytyj Daniel	Tennenbaum Natan
Ernest Kazimierz*	Turkiewicz Stefan
Glücker Józef	B. Achtentuch Adolf (wyst. 1. III.)
Greszczuk Michał*	C. Kozub Walerjan (niem.)*
Kubin Stanisław*	Streicher Bernard (pol.)
Lewer Ignacy	Tieger Schlojme (mat.)
Mikulewicz Kornel*	Weber Michał* (niem.)
Nadel Aleksander	D. Czooper Stanisław*
Schwamm Meszulem	

KLASA VII. (12³).

A. Cepurski Kazimierz*	Gross Nisen
Czarnecki Włodzimierz*	Heilpern Arnold
Eisenberg Bernard	Jung Bronisława (pryw.)
Frostówna Anna (pryw.)	Ostersetzer Fryderyk
Frostówna Celina „	Schittler Józef*

Ślupczyński Władysław*
 Utyńczuk Włodzimierz
 Wyrzykowski Zygmunt*

Zajac Władysław*
Ziändler Szymon

KLASA VIII. (15³).

A. Ambos Szymon	Kalmus Adolf
Bednarowski Adolf*	Kalmusówna Janina (pryw.)
Brotman Izydor	Krauss Stanisław*
Charasch Józef	Lustig Menia (pryw.)
Czarnecki Walerjan*	Parter Benzion
Czubatyj Włodzimierz	Rogoziński Rudolf*
Czyrowski Mikołaj	Rothenberg Henryk
Domher Włodzimierz*	<i>Strzetelski Tadeusz*</i>
Godłowski Władysław* (pryw.)	B. Spatz Ludwik (zmarł 28. III.)

IX. Informacje na rok szkolny 1921/22.

Rok szkolny 1921/2 rozpocznie się uroczystym nabożeństwem 1. września 1921 o godzinie 9 rano; regularna nauka 2. września o 8-mej rano.

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbędą się w dniach 30 i 31 sierpnia od godz. 9 rano.

Dotatkowe wpisy na rok 1921/2 odbędą się w miarę miejsc wolnych w dniu 31. sierpnia w kancelarji Dyrekcji.

Część druga.

A.) Rok 1914|15.

Już w pierwszych tygodniach wojny światowej, bo 22. sierpnia 1914 r., wojska rosyjskie zajęły Brody. Inwazja trwała do 2. września 1915 r. W tym to czasie zniszczono całkowicie wewnętrzne urządzenia budynku gimnazjalnego, znikły bogate gabinety i biblioteki, przyrządy fizykalne wywieziono do Rosji. Grono nauczycielskie, liczące 33 członków, częścią zostało powołane do służby wojskowej, częścią udało się na uchodźstwo. Dyrektor, Edward Schirmer, prowadził przez dwa lata Polskie kursa gimnazjalne w Wiedniu (Vereinsgasse 21.)

B.) Rok 1915|16.

Wojska austriackie weszły do Brodów we wrześniu 1915 r.; w następnych miesiącach przystąpiły władze do reaktywowania urzędów, a Rada Szkolna krajowa w lutym 1916 r. wezwała do powrotu do Brodów prof. Franciszka Niewolaka, polecając mu uruchomienie gimnazjum.

*Ponieważ budynek gimnazjalny zajęty był przez dowództwo armji, przeto naukę rozpoczęto 14. marca w wynajętej kamienicy przy ul. Szkolnej. Rok szk. trwał do 14. czerwca, w którym to dniu zamknięto zakład z powodu nowej ewakuacji miasta. Uczniom wydano świadectwa roczne.

Skład grona nauczycielskiego:

1. Niewolak Franciszek, kierownik, uczył 14 godz. tygodniowo.
- 2.) Ks. Biłęński Szymon, katech. szkoły wydział., uczył rel. gr-kał. 10 godz. tyg.
- 3.) Dąbrowski Romuald, 26 godz. tyg.
- 4.) Ernest Józef, 29 godz. tyg.
- 5.) Eustachiewicz Tadeusz, 28 godz. tygodniowo.
- 6.) Dr. Frost Ozer Ozjasz, 27 godz. tyg.
- 7.) Grudniewicz Szczepan, 28 godz. tyg.
- 8.) Ks. Dr. Marcinkiewicz Józef, katech. szkoły wydz. (rel. rz-k.) 12 godz. tyg.
- 9.) Starschedel Juljus, 22 godz. tygodniowo.

10.) Woycikiewicz Marjan, 29 godz. tygod.

Zakład liczył klas 6 i 2 oddziały równorzędne t. j. kl. Ia, Ib, II, IIIa, IIIb IV, V, VI, uczniów publicznych 198 i prywatystów 25.

C) Rok 1916|17 i 1917|18.

W czerwcu 1916 r. przed nową inwazją rosyjską wyludniły się Brody. Profesorowie i uczniowie poszli poraz wtóry na uchodźstwo, gimnazjum przez dwa lata nie było czynne. Kierownik zakładu zamieszkał w Krakowie, a stąd w pierwszych dniach października na wezwanie Rady Szk. Kraj. udał się do Pragi czeskiej i tam zorganizowawczy Polskie Kursa naukowe dla gimnazjalistów i realistów, kierował niemi przez dwa lata. Kursa te były utrzymywane przez Państwo, uczniowie nie uiszczali za naukę żadnej opłaty, owszem mieli całkowite i bezpłatne utrzymanie w urządzonych w tym celu konwiktach.

D.) Rok 1918|19.

W zniszczonych dwuletnią inwazją Brodach, które nadto przez 22 miesiące znajdowały się na linii bojowej, trudno było znaleźć pomieszczenie dla zakładu; wreszcie z końcem września wynajęła Dyrekcja cztery pokoje w domu prof. Dra Frosta i 1. października 1918 r. rozpoczęła się nauka.

Po dokonanym zamachu stanu objęli 2. listopada władzę Ukraińcy i 8. listopada zamknęli gimnazjum. W dziesięć dni później pozwolono na ponowne otwarcie zakładu. Dyrekcja wyszukała dość odpowiedni lokal przy ul. Słowackiego i nazaczyła rozpoczęcie nauki na 24. listopada na godzinę 8. rano. Tymczasem Kompanja wojska ukraińskiego w dniu tym o godzinie 1/28 zajęła budynek dla siebie. Wyszukanie nowego pomieszczenia i przygotowanie go do użytku zajęło dwa tygodnie czasu i dopiero 9. grudnia zaczęto dalszą naukę w budynku przy ul. Małej Wałowej. — Dnia 28. grudnia Komisarjat ukraiński wezwał kierownika i grono nauczycielskie do złożenia ślubowania wierności Ukrainie, ponieważ zaś wszyscy solidarnie z wyjątkiem gr-k. katechety odmówili złożenia takiego ślubowania, Komisarjat zamknął gimnazjum i utrzymywane przez grono Pryw. Seminarjum naucz. żeńskie. Skoro 22. maja 1919 r. wojska polskie oswobodziły Brody, przystąpiła Dyrekcja w kilka dni później do reaktywowania nauki. Niestety zakład otwarty był zaledwie

kilkanaście dni, bo nowa inwazja ukraińska i bolszewicka wypędziła młodzież i profesorów na uchodźstwo. Egzamina roczne i dojrzałości przeprowadzono częściowo we Lwowie z końcem czerwca, częściowo w Brodach po powrocie do Brodów w połowie lipca.

W roku tym skład grona naucz. był następujący :

1.) Niewolak Franciszek, kierownik, uczył 17 godz. tygodniowo.
 2.) Dr. Bernhaut Edmund, 20 godz. 3.) Dąbrowski Romuald 19 godz.
 4.) Ernest Józef 17 godz. 5.) Dr. Frost Ozer 24 godz. 6.) Janotka Deodat 26 godz. 7.) Ks. Kozaczewski Hieronim 26 godz. 8.) Dr. Nadel Abraham 20 godz. Nadto z początkiem roku szk. zajęci byli : Bandura Adam, Bartkowski Antoni, i Woycikiewicz Marjan. Ci trzej wyjechali w sprawach osobistych 30. października i zaskoczeni wypadkami wojennymi powrócić nie mogli, zaś gr-kat. katecheta, ks. Sofron Hlibowicki, uczył do 28. grudnia 1918.

Gimnazjum liczyło klas 8 t. j. I-VIII i z końcem roku szkol. względnie po wakacjach do egzaminów rocznych przystąpiło 172 uczniów publicznych i 50 prywat.

E.) Rok 1919|20.

Naukę rozpoczęto prawidłowo 15. września 1919 i zakończono 24. czerwca 1920. Nowe uchodźstwo i nowa inwazja nieprzyjacielska wypadła dopiero we wakacje.

Skład grona nauczycielskiego :

1) Niewolak Franciszek, dyrektor, uczył 8 godz. tygodniowo ;
 2) Dr. Bernhaut Edmund, 17 godz.; 3) Dr. Bujes Benjamin, 19 godz.
 4) Dąbrowski Romuald, 17 godz.; 5) Ernest Józef, 17 godz.
 6) Dr. Frost Ozer Ozjasz, 15 godz.; 7) Janotka Deodat, 18 godz.;
 8) ks. Kozaczewski, 20 godz.; 9) Dr. Nadel Abraham, 18 godz.;
 10) Dr. Seinfeld Joel, 28 godz; 11) Dr. Toperman Eljasz, 18 godz.
 12) Woycikiewicz Marjan, 18 godz.; 13) Bandura Adam, 26 godz.;
 14) Zafiowski Adrjan, gr-kat. katecheta szkoły wydz. 12 godz.

Zakład liczył 189 uczniów publicznych i 47 prywat. w klasach Ia, Ib, III-VIII.

F. Wykaz imienny abiturjentów, którzy złożyli egzamin dojrzałości w latach 1916-1920.

Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	Rel.	Data egzaminu
Burg Herman	1. I. 1898 Brody	m.	10. V. 1916
Barasch Wolf (⊙)	21. VII. 1896 Brody	"	31. V. 1916
Zimmer Piotr (⊙)	1. X. 1894 Wólka Surzańska	ew.	18. V. 1916
Solecki Stanisław (ekst.)	20. VIII. 1895 Załoźce	rk.	8. XI. 1918
Wyroba Stanisław (ekst.)	2. V. 1894 Strzemileze	"	"
Kubin Adam (ekst.)	24. V. 1898 Sierniczki	"	1. VII. 1919
Stachowicz Stanisław	14. IX. 1899 Busk	"	"
Stańko Jan	3. X. 1900 Suchowola	"	"
Sobesto Dezydery	23. V. 1901 Gliniany	"	3. VII. 1919
Chudzik Józef (ekst.)	17. I. 1898 Folwarki W.	"	"
Roth Edward (⊙)	6. III. 1898 Brody	"	8. VII. 1919
Fischer Gerson	21. VII. 1898 Czarny Las	m.	14. VII. 1919
Heilpern Leonard	19. VII. 1901 Brody	"	"
Köhler Emil	12. X. 1898 Nowe Chruśno	ew.	"
Laszczower Lazar	4. VI. 1895 Dittkowce	m.	"
Lewer Leopold (ekst.)	5. IV. 1900 Tarnopol	"	"
Tenenbaum Abraham	18. IV. 1900 Brody	"	"
Wiśniewska Helena (ekst.)	1. X. 1896 Stare Miasto	rk.	"
Kahane Dawid	1. VIII. 1901 Brody	m.	7. X. 1919
Rzepecki Zygmunt (ekst.)	26. VIII. 1890 Toporów	rk.	"
Czernichowski Franciszek (ekst.)	14. VI. 1899 Folwarki Małe	"	29. X. 1919
Ney Marjan (ekst.)	2. VII. 1897 Podkamień	"	17. XI. 1919
Brzezowski Wilhelm (ekst.)	15. IV. 1893 Olesko	"	27. III. 1920
Malski Kazimierz (⊙)	27. XI. 1897 Ponikowica	"	4. V. 1920
Charasch Meyer (ekst.)	9. V. 1896 Kłękotów	m.	18. V. 1920
Biliński Tadeusz	28. XII. 1900 Brody	rk.	25. V. 1920
Braunstein Samuel	24. XII. 1902 Brody	m.	"
Delecki Adolf	17. VI. 1901 Brody	rk.	"
Harassek Roman	18. II. 1900 Niżankowice	"	"
Kupierówna Marja (pryw.)	5. VIII. 1901 Brody	m.	"
Sauber Jakób	30. XI. 1898 Stare Brody	"	"
Berman Todres (ekst.)	7. IV. 1895	"	26. V. 1920
Szymański Stanisław (ekst.)	7. VIII. 1894 Brody	rk.	"
Biliński Józef (ekst.)	8. III. 1897 Brody	"	22. VI. 1920

⊙ Oznacza t. zw. przyspieszony egzamin dla wojskowych według rozp. austr. Minist. W. i. O. z 8. X. 1914 L. 2988.

Franciszek Niewolak
dyrektor gimnazjum.